

אוצר החכמה

ג"ה): ואכרתה להם ברית עולם. וכן (תהלים ק"ה): ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם. וכן (בראשית י"ז): והיתה בריתי בכשרכם לברית עולם.

כה אמר ה' אלקי דוד (מלכים ב' ה')

ועל פי כל זה יתבאר מה ראה דוד לדרוש מהקדוש ברוך הוא שייקרא שמו עליו ויאמרו אלקי דוד כמו שאומרים אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב... ובאמת נקרא שם ה' עליו (במלכים ב' – ה) כה אמר ה' "אלקי דוד" אביך. ועיין בפסחים (ק"ז) על הפסוק (ש"ב ז') ועשיתי לך שם כשם הגדולים – תני ר' יוסף, זה שאומרים מגן דוד. ופירש רש"י: "נתן הנביא אמר לדוד כן מפי הקדוש ברוך הוא, כשם שחותמים במגן אברהם חותמים במגן דוד. הגדולים – אברהם יצחק ויעקב". ובמסכת מוע"ק (ט"ז ע"ב וכתנא דבי אליהו רבא פ"ג) על מה שנאמר על דוד (שמואל ב' כ"ג ח') "ראש השלישי" – תהא ראש לשלושת אבות.

וז"ל הרמב"ן בספר האמונה והבטחון: אמרו רז"ל, האבות הן הן המרכבה, ואין אבות אלא ג', ואין המרכבה פחותה מד', ומי הוא הרביעי, הלא הוא אדונינו דוד הקדוש. ורבותינו לא הזכירוהו (כלומר בפירוש שהוא רגל רביעי) אבל באמת מצינו שגתייחד שמו יתברך על ארבעתם על כל אחד ואחד מהם להקרא אלוה עליהם ולא על זולתם, ולא גתייחד שמו להקרא וכו' כמו אלקי אברהם אלקי יצחק אלקי יעקב אלקי דוד, עכ"ל. ועיין בזהר בראשית ד' פ"ב ע"א.

המלכת השי"ת בכל מקום

ראש השנה הוא היום הנבחר שבו ממליכים עם ישראל את הקדוש ברוך הוא מלכו של עולם, כפי שנראה מכל סדרי התפילה ונוסחה. וכדאיתא בגמ' (ר"ה ל"ד): אמר הקדוש ברוך הוא: אמרו לפני בראש

השנה מלכיות זכרונות ושופרות. מלכיות כדי שתמליכוני עליכם וכו'. ותיקנו זאת בתפילת המוספין, ואילו ברכות שאר תפילות היום הם בעיקר ממלכיות: "מלוך על כל העולם" ועוד, וכן בסיום הברכה האמצעית של כל הג' תפילות, הם באותו סיום של ברכת מלכיות של מוסף: "מלך על כל הארץ מקדש ישראל ויום הזכרון". וכן עם התקדש החג מיד לאחר תפילת ערבית אומרים ע"פ מנהג ספרד הפרק "לה' הארץ ומלואה" (כמובא מהאר"י זלה"ה פע"ח שער תפילות ר"ה סוף פ"ז קל"ח ע"ב).

וכמו כן אחד הטעמים שמביאים רבותינו הראשונים בסוד תקיעת שופר שהוא עיקר מצות היום, שעל שם זה הוא נקרא בתורה "יום תרועה" הוא הטעם שהוא כדוגמת הכרת מלכא דארעא, שבעת ההכרתה תוקעין ומריעין לפניו, כמו שכתב רבינו סעדיה גאון בין העשרה ענינים על תקיעת שופר ש"הענין הראשון" הוא "שמפני שהיום תחילת הבריאה שבו ברא הקב"ה את העולם ומלך עליו, וכן עושים המלכים בתחילת מלכותם שתוקעים לפנייהם בחצוצרות ובקרנות, להודיע ולהשמיע בכל מקום תחילת מלכותו, וכן אנו ממליכים עלינו את הבורא יתברך ביום זה... שמכל זה מוכח דעיקר ענינו של יום הוא המלכת השי"ת.

והאף אמנם שכלפי השי"ת הוא יומא דדינא, שדן בו את כל העולם, וכולם עוברים לפניו כבני מרון, אבל כלפינו, כלפי עם ישראל הוא יום של המלכה - שממליכים מחדש את הקדוש ברוך הוא על כל העולם (וכמובא בהגר"א [משלי כ"ז פסוק כ"ז] שההכרל בין מלך למושל הוא ש"מושל" מורה על ממשלה בתוקף ובכפיה, ואילו "מלך" הוא שממליכים אותו ברצון) וזאת אנו עושים בראש השנה - מקבלים עלינו מלכות השי"ת באהבה וברצון.

עיקר תכלית בריאת העולם - המלכת השי"ת

והנה תחילת הבריאה היתה בכ"ה באלול (פרקי דר"א ריש פ"ח). וראש השנה שלנו הוא ביום הששי לבריאה - שבו נברא אדם הראשון, והמליך

בו ביום את הקב"ה, כמ"ש בפרקי דר"א פרק י"א, שאמר להברואים
 בואו אני ואתם נלך ונלביש גיאות ועוז ונמליך את מי שבראנו, לפי
 שהעם ממליכים את המלך, עכ"ל. וכן מובא בתיקונים (תיקון ג"ו
 דף צ' ע"ב) אמר (אדה"ר) בואו נשתחוו ונכרעה ונברכה לפני ה'
 עושינו, ע"כ.

אוצר החכמה

ולכן אומרים בתפילת ראש השנה "זה היום תחילת מעשיך" (הגם
 שכאמור תחילת הבריאה ממש היתה בכ"ה באלול) כי עיקר חשיבות
 הבריאה נעשתה על ידי שאדם הראשון נוצר והמליך את השי"ת. וכעין
 מה שאמרו חז"ל (סנהדרין צ"ט): "כל המלמד את בן חבירו תורה
 מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו". וכן (שם דף י"ט): "כאילו ילדו".
 ובמדרש (שה"ש א' כ"ב): "כל המכנים בריה אחת לתוך כנפי השכינה
 מעלין עליו כאילו הוא בראו ויצרו וריקמו". והגם שהוריו הולידוהו –
 אעפ"כ לא נחשב למולידו אלא זה שהכנים בו דעת. וכמו שאין חשיבות
 להולדתם את הבן כשהוא כלי ריק בלא תורה – כן לא נחשבת תחילת
 הבריאה רק כבריאת האדם הממליך את הבורא על הבריאה. ולכן נקרא
 ראש השנה "תחילת מעשיך".

ואיתא בגמרא (ר"ה כ"ז): כמאן מצליגן האידנא זה היום תחילת מעשיך
 (לפי איזה תנא מזכירין אנו בתפילה "זה היום תחילת מעשיך")? כר'
 אליעזר, דאמר בתשרי נברא העולם. ושם במהרש"א איתא וז"ל: "וכבר
 כתבנו דבפרקי דר"א [עיין ריש פ"ח] מפורש דתחילת הבריאה ביום
 ראשון למעשה בראשית היה בכ"ה באלול, וביום ו' נברא האדם וע"ש
 זה נקרא ראש השנה תחילת מעשיך – שהאדם היה תכלית של כל
 הבריאה, וכאילו לא נברא שום דבר קודם בריאת האדם. ונקרא
 ר"ה תחילת מעשיך – שהאדם הוא עיקר המעשים".

וכן איתא בגמ' (ראש השנה ל"א): כשישי מה היו אומרים? "ה' מלך
 גאות לבש" – על שם שגמר מלאכתו ומלך עליהם, ע"כ. והיינו על
 ידי אדם הראשון. וראה בעץ חיים (שער ח' פ"ו) אודות התיקונים

הנפלאים שעשה אדם הראשון לפני החטא. (וכן בשער המצוות פ' בהר וז"ל: ואחר שנברא אדם הראשון ועשה מעשים טובים וע"י תפילותיו וכו', עיי"ש).

ולכן נאמר על ראש השנה (נחמיה ח' י') "לכו אכלו משמנים ושתו ממחקים וגו' כי קדוש היום לאדוננו ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם", וזה היה בראש השנה, כנאמר שם בפסוק ב': "ביום אחד לחודש השביעי" וברש"י: "הוא יום של ראש השנה". – היינו שהזהירם על השמחה העצומה הנפלאה שזכו להיות צבא ה' להמליכו ולייחדו בזה היום. ולכן אין עוסקים בראש השנה בוידוים על החטאים, כי המתקת הדין הוא כפי שלימות ההמלכה והחדוה בהשם מעונו.

להאיר מלכותו גם במקומות החושך

"להודיע ולהשמיע בכל מקום תחילת מלכותו (מלשון ר' סעדיה גאון בעניני תקיעת שופר)".

והנה לאחר כל האמור, לפלא הוא שדוקא חג קדוש ומיוחד זה ראש השנה – יחיד הוא בין כל מועדי השנה שהלבנה נעלמת ונתכסית ולא נראית כלל. והדבר טעון ביאור, כי ביום בו מתחדשת כביכול מלכות השי"ת, וזה היום תחילת מעשיך, ביום כזה של התחדשות, היתה צריכה הלבנה להיות בהתחדשותה ובתפארתה, עכ"פ כבכל חגי השנה הנזכרים בתורה, ועם ישראל דומים ללבנה (שמות רבה ט"ו), ודוקא על יום זה נאמר (תהלים פ"א) "בכסה ליום חגיגו", שמזה למדו חז"ל שהוא ראש השנה (ר"ה ח:); – חג שהחודש מתכסה בו. והדבר אומר דרשני.

ויש לומר ההסבר בזה, דאדרבה דוקא ביום זה שנדרש מעמנו להמליכו יתברך, מחובתנו לדאוג שההמלכה תהיה בתכלית השלימות – להמליכו גם על המקומות המכוסים והנמוכים, וזה עיקר שלימות ההמלכה, להמליכו גם על מקומות שאין רואים שם כי אם הסתרה וחושך, ואם

אנו מכריזים שם ה' מלך, זאת היא ההמלכה השלמה ביותר. וזה ענין ה"כסה" בראש השנה – להמליכו אפילו בלא שום גילוי והארה, אלא להאמין ולזעוק ה' מלך גם אם הכל מכוסה ואין רואים מאומה. וזה עיקר הנחת רוח שלו ית' שגם ללא כל השגה והארה מכריזים באמונה ^{אוצר החכמה} לבד כי ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד. (וכעין זה היא ג"כ המצוה הראשונה בתחילת המעט לעת: קבלת עול מלכות שמים במצות קריאת שמע של ערבית. ובמצוה זו מתחילה המשנה הראשונה של הש"ס "מאימתי קורין את שמע בערבין).

סוד חודש אלול

ובאמת זה הוא סוד חודש אלול, שבו מכינים אנו את עצמנו לראש השנה, שאז צריכים בקיאות ב"רצוא" ובקיאות ב"שוב", כפי שמתבאר היטב בליקוטי מוהר"ן (סימן ו') שהאדם צריך בקיאות בין ברצוא ובין בשוב, והיינו שבשני המצבים גם בעליה וגם בירידה יתנהג כיאות וימליך את הקדוש ברוך הוא עליו. וכמו שמובא באות ז':

"והפירוש הפשוט הוא שמי שרוצה לילך בדרכי התשובה צריך לחגור מתניו שיתחזק עצמו בדרכי ה' תמיד בין בעליה בין בירידה, שהם בבחינת אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך, היינו בין שיזכה לאיזה עליה לאיזה מדריגה גדולה אעפ"כ אל יעמוד שם ולא יסתפק עצמו בזה... וכן להיפך שאפילו אם יפול ח"ו למקום שיפול אפילו בשאול תחתית אל יתייאש עצמו לעולם ותמיד יבקש ויחפש את השי"ת ויחזק את עצמו בכל מקום שהוא כמה שיוכל, כי גם בשאול תחתיות נמצא השי"ת, וגם שם יכולין לדבק עצמו אליו יתברך..." והוא כאמור כל ענין עבודת אלול, להתכונן לימי ראש השנה הקדושים על ידי שנחפש בעצמינו להיות מוכנים להמליך את השי"ת בכל מקום אפילו במקומות שנראים מכוסים, ולמצאו גם שם, כי רק על ידי כן אפשר להגיע לראש השנה להמליכו ית' גם במקומות האלו, והיא ההמלכה הראויה בתכלית השלמות.

אלול – זמן החיפוש

ואמנם מובא ש"אלול" הוא לשון חיפוש, כמו "ויתורו את ארץ כנען" (במדבר י"א) מתרגמינן "ויאללון", היינו כנ"ל שזה סוד עבודת אלול לחפש ולמצוא בעצמו אם הוא מוכן לעמוד ולהמליכו ית' בעת התחדשות המלוכה בראש השנה, שאז ממליכים אותו בכל המצבים. ולכן צריך לחפש בכל בתי הנפש, גם אלו המכוסים מעיני האדם, להתכונן להמליך גם שם את השי"ת ביום הכסה, הלא הוא ראש השנה המיועד להמלכת השי"ת על כל המקומות הנסתרים והנגלים גם יחד, כי רק אז ההמלכה היא בשלמות.

כמו כן מובא שאותיות אלול הוא נוטריקון לא-לו. שיש בכך שני המצבים – ירידה ועליה. והיינו שבימי העליה להיות בבחינת "לא" – כלומר שלא להתגאות, ולהיות בעצמו בבחינת "לא". ולעומת זאת בימי הירידה לדעת שהשי"ת אתו ועמו, ולהשתוקק אליו. כלומר "לו", והבן. וענין זה ג"כ כלול בשתי בחינות הבקיאות שהזכיר רבינו בליקוטי מוהר"ן שם.

אהבת השי"ת לבניו

צריך כל אדם לומר בשבילי נברא העולם (סנהדרין ל"ז).

כי הנה הקדוש ברוך הוא תלה תיקוני כל העולמות בתיקון נשמות ישראל. אלא שבחטא עץ הדעת גרם אדם הראשון לתערוכת טוב ורע בעולמות של בריאה יצירה ועשיה (בי"ע), ובפרט בכל הנשמות, והטוב והרע המעורב באדם הוא מעורב בו מאד כעיסה כלולה (כך מבואר בספר הגלגולים פרק נ"ט עיי"ש) וצריך האדם לעמול ולהתייגע ולעבוד על עצמו עד שמתברר, ודיעותיו מתיישרין, ונשמתו מאירה בו באמונה צלולה וחזקה.